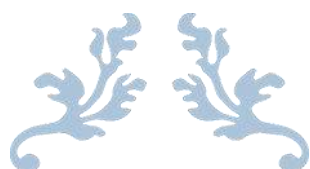

ریاست جمهوری
سازمان ملی استاندارد ایران

نحوه مشارکت در تدوین استانداردهای بین المللی

دفتر مطالعات تطبیقی و مشارکت در تدوین استاندارد های بین المللی

تیرماه ۱۴۰۱

عنوان	شماره صفحه
۱ مقدمه	۱
۲ تاریخچه استاندارد در ایران	۱
۳ مشارکت سازمان ملی استاندارد در تدوین استانداردهای بین المللی	۱
۴ مزایای مشارکت در تدوین استانداردهای بین المللی	۲
۵ تاسیس کمیته های فنی متناظر	۳
۶ عضویت در کمیته متناظر	۴
۷ حضور نمایندگان کمیته های فنی متناظر در نشست های بین المللی / منطقه ای	۴
۸ نحوه مشارکت در تدوین استانداردهای ISO	۵
۸-۱ آشنایی با سازمان بین المللی استاندارد ISO و ساختار آن	۵
۸-۲ کمیته های فنی سازمان ISO	۶
۸-۳ کمیته های فنی متناظر با کمیته های فنی ISO	۶
۸-۴ مراحل تدوین استاندارد های بین المللی ISO	۶
۵-۸ پیشنهاد تدوین استاندارد بین المللی در سازمان ISO	۹
۹ نحوه مشارکت در تدوین استانداردهای OIML	۱۱
۹-۱ معرفی سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML) و ساختار آن	۱۱
۹-۲ کمیته های فنی سازمان OIML	۱۲
۹-۳ کمیته های فنی متناظر با کمیته های فنی OIML و عضویت در این کمیته ها	۱۲
۹-۴ مراحل تدوین مدارک و استانداردهای بین المللی OIML	۱۲
۱۰ نحوه مشارکت در تدوین استانداردهای IEC	۱۵
۱۰-۱ معرفی کمیسیون بین المللی الکتروتکنیک الکتروتکنیک (IEC) و ساختار آن	۱۵
۱۰-۲ کمیته های فنی IEC	۱۶
۱۰-۳ معرفی کمیته ملی برق و الکترونیک ایران (INEC)	۱۶
۱۰-۴ عضویت در کمیته ملی برق و الکترونیک ایران	۱۷
۵-۱۰ کمیته های فنی متناظر با کمیته های IEC	۱۷
۱۰-۶ فرایند تدوین استانداردهای بین المللی IEC	۱۷
۱۰-۷ سیستم ارزیابی انطباق بین المللی تجهیزات مورد استفاده در محیطهای مستعد انفجار (IECEx)	۱۸
۱۱ نحوه مشارکت در تدوین استانداردهای CODEX	۱۹
۱۱-۱ معرفی کمیسیون بین المللی مقررات مواد غذایی (CODEX) و ساختار آن	۱۹

۲۲ CODEX کمیته های فنی متناظر	۱۱-۲
۲۲ CODEX نحوه تدوین استانداردهای بین المللی	۱۱-۳
۲۴ متناظر کمیته های فنی تاسیس	پیوست ۱
۲۶ متناظر ترمیم ساختار کمیته های فنی	پیوست ۲
۲۷ متناظر فرایند عضویت در کمیته	پیوست ۳
۲۸ متناظر فرم عضویت در کمیته های فنی	پیوست ۴
۲۹ OIML و توضیحات مربوطه	پیوست ۵
۳۰ CODEX فرم پیشنهاد تدوین استانداردهای بین المللی	پیوست ۶

۱ مقدمه

فعالیت‌های استانداردسازی بین‌المللی، با ایجاد زبانی واحد میان تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان، تسهیل در تجارت بین‌الملل و انتقال فناوری، طرح نیازهای فنی صنعت، توسعه دانش فنی و ظرفیت‌های فناوری، نقش بسیار مهمی در پایه‌ریزی زیربنای اقتصاد کشورها ایفا می‌کند. تاثیر این فعالیت‌ها زمانی ملموس‌تر خواهند بود که با «تدوین یک استاندارد فرآورده بومی» در هر یک از کشورها، شاهد حضور فعال تولیدکنندگان مرتبط در بازارهای جهانی باشیم. مفهومی که امروزه با توجه به شرایط کنونی کشور، با عنوان «نیاز اساسی به توسعه اقتصاد دانش بنیان» با کمبود اساسی آن مواجه هستیم.

با توجه به پتانسیل‌های موجود در کشور، امروزه ضرورت پرداختن به این امر مهم و ایجاد بستر مناسب به‌منظور مشارکت هر چه بیشتر فرهیختگان کشوری در تدوین استانداردهای بین‌المللی بیش از پیش احساس می‌شود. در این مستند با اشاره به فعالیت‌های دفتر مطالعات تطبیقی و مشارکت در تدوین استانداردهای بین‌المللی، چگونگی فرایند تدوین استانداردهای بین‌المللی و مشارکت در فعالیتهای استانداردسازی بین‌المللی شرح داده شده است.

۲ تاریخچه

اولین تشکیلات سازمان ملی استاندارد ایران با تصویب قانون اوزان و مقیاس‌ها در سال ۱۳۰۴ خورشیدی مطرح شد. بعدها در سال ۱۳۳۲ به لحاظ ضرورت تعیین ویژگیها و نظارت بر کیفیت کالاهای صادراتی و وارداتی، ایجاد تشکیلاتی رسمی مورد توجه قرار گرفت و هسته اولیه تشکیلات سازمانی، سازمان ملی استاندارد ایران به صورت اداره ای در اداره کل تجارت وقت شکل گرفت. در سال ۱۳۳۹ با تصویب قانون تأسیس مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی، سازمان کار خود را در چارچوب هدف‌ها و مسئولیت‌های تعیین شده آغاز نمود و در همان سال، به عضویت سازمان بین‌المللی استانداردسازی ISO درآمد.

۳ مشارکت سازمان ملی استاندارد در تدوین استاندارد های بین‌المللی

در سال ۱۳۳۹ قانون "اجازه تأسیس مؤسسه استاندارد ایران" در شش ماده به تصویب مجلس وقت رسید و نیز در این سال ایران رسماً به عضویت سازمان بین‌المللی استاندارد (ایزو) پذیرفته شد. سازمان ملی استاندارد ایران در دوره فعالیت بیش از پنجاه سال خود، زیرساخت‌های لازم جهت تدوین استانداردهای ملی و مشارکت در تدوین استاندارد های بین‌المللی را فراهم نموده است. این سازمان از سال ۱۳۸۰ به منظور پیاده نمودن اهداف راهبردی و ساماندهی و نظامند کردن مشارکت ملی در استانداردهای بین‌المللی اقدام به تشکیل کمیته‌های متناظر و جذب گروه‌های ذینفع و ذیربط جهت مشارکت در این کمیته‌ها نموده است.

مشارکت فعال در تدوین استانداردهای بین‌المللی به عنوان یکی از اولویت‌های کاری سازمان به شمار می‌آید. در این راستا سازمان ملی استاندارد ایران، در سازمان‌های بین‌المللی استاندارد سازی نظیر^۱ IEC،^۲ ISO،^۳ CODEX و^۴ OIML و همچنین سازمان‌های منطقه ای^۵ SMIC و^۶ RISCAM بعنوان نماینده کشور عضو بوده و در فعالیت‌های این سازمانها، با لحاظ

^۱ - International Electrotechnical Commission

^۲ - International Organization for Standardization

^۳ - Codex Alimentarius Commission

^۴ - International Organization of Legal Metrology

^۵ The Standards and Metrology Institute for Islamic Countries

^۶ Regional Institute for Standardization, Conformity Assessment, Accreditation and Metrology

الویت ها و ملاحظات ملی مشارکت مینماید.

سازمان ملی استاندارد ایران با توجه به اهمیت امر مشارکت در تدوین استاندارد های بین المللی در سال ۱۳۸۵ با تشکیل معاونت مرتبط در دفتر تدوین و در سال ۱۳۹۲ با تشکیل دفتری مستقل بانام "دفتر مطالعات تطبیقی و مشارکت در تدوین استاندارد های بین المللی" در زیرمجموعه معاونت تدوین و ترویج، این وظیفه خطیر را با تمرکز و نیروی بیشتری دنبال کرد. این دفتر فرآیند مشارکت در تدوین استاندارد های بین المللی را با شناسایی و جذب طیف فراگیر گروههای ذینفع و ذیربط به شرح ذیل را مورد توجه قرارداد.

- تولیدکنندگان

- توزیع کنندگان

- مصرف کنندگان

- وزارتخانه ها و سازمانهای دولتی ذیربط

- مراکز تحقیقاتی و آزمایشگاهی

- دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی

- تشکل های تخصصی

- ارائه دهندگان خدمات مهندسی و مشاوره ای

- صاحب نظران منفرد

- مؤسسات ارزیابی انطباق

- سازمان ملی استاندارد

اهداف مهم این دفتر در امر مشارکت در تدوین استاندارد های بین المللی شامل موارد ذیل میباشد:

- ایجاد شرایط لازم برای لحاظ نمودن منافع و مصالح کشور در سیاستگذاری ها و رویه های اجرایی سازمان بین المللی استاندارد در جهت مشارکت مؤثر در فعالیت های آن

- تأمین شرایط لازم برای مشارکت فعال، مؤثر و ساماندهی شده متخصصان صاحب نظر و گروههای ذینفع و ذیربط کشور در فعالیت های تدوین استانداردهای بین المللی در تمامی سطوح، از طریق فعالیت مؤثر آنها در کمیته های فنی و کمیته های فرعی و گروههایی که بر حسب ضرورت ایجاد می شوند.

- توسعه همکاری با سازمان بین المللی استاندارد از طریق پذیرش وظایف دبیرخانه ای کمیته های فنی بین المللی و ارائه پیشنهاد تدوین استاندارد های بین المللی، با توجه به مزیت های کشور و نظارت مستمر بر فعالیت آنها

۴ مزایای مشارکت در تدوین استانداردهای بین المللی

استانداردهای بین المللی، مزایای اقتصادی، اجتماعی و فناوری را به همراه دارند. این استانداردها به هماهنگ سازی ویژگی های فنی کالاها و خدمات کمک کرده، صنایع را کارا تر ساخته و موانع فنی در تجارت بین المللی را از میان بر می دارند.

موارد زیر از جمله مزایای مهمی می باشند که می توان به آنها اشاره نمود:

- کسب جایگاه های جهانی در سطح بین المللی
- نو آوری در زمینه فناوری
- حفظ توازن و تعادل بین منافع تولیدکنندگان و مصرف کنندگان
- مبتنی شدن مقررات کشور بر مبنای استانداردها
- آگاهی از آخرین نیازهای بازار و محصولات در سطح بین المللی
- بهبود فرایندهای تولید و ارتقا کیفیت محصولات داخلی
- استفاده بهینه و حفظ سلامت جامعه
- حفظ موازین زیست محیطی
- کسب تجربه حرفه‌ای متخصصان کشور
- آشنایی و ارتباط با متخصصین سایر کشورها (ایجاد شبکه) و یادگیری از دیگر متخصصان در زمینه حرفه‌ای خود
- اشتراک و یادگیری آخرین دانش و رویکرد بین‌المللی
- کمک به ایجاد فرصت‌های تجاری
- دسترسی زود هنگام به آخرین دستاوردهای بین‌المللی و تغییرات در استانداردها و نتایج تحقیقات سایر کشورها

ترغیب و تشویق کارشناسان، اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی کشور برای مشارکت در تدوین استانداردهای بین‌المللی موجبات توسعه اقتصاد دانش بنیان، گسترش مرزهای دانش و زمینه‌سازی در تسهیل تجاری‌سازی کالاها را فراهم می‌سازد. بی شک یکی از راهکارهای اساسی در ارتباط موثر بین مجامع علمی داخل و خارج از کشور، تبدیل یافته‌های علمی به استانداردهای بین المللی است.

۵ تاسیس کمیته های فنی متناظر

تاسیس کمیته های متناظر با لحاظ مزیت های اقتصادی و بومی کشور و الویت های کشوری و استانی، شناسایی افراد و گروه های ذینفع و ذیربط و رایزنی با سازمان های تخصصی انجام می شود.

بدیهی است پس از اتمام فرایند تاسیس کمیته های فنی و تعیین مسئولان، فرایندهای صدور حکم، ایجاد دسترسی برای مسئولان و آموزش نحوه کار، پاسخ دهی به مدارک، نحوه ارائه نظرات اصلاحی صورت می پذیرد. رئیس و نایب رئیس و دبیر هر یک از کمیته‌های فنی و فرعی به انتخاب جامعه مشارکت‌کنندگان در آن کمیته بر اساس روش اجرایی به شماره ۱۴۲/۲۴۹/ر مربوطه تعیین می‌شوند و کلیه وظایف دبیرخانه ای کمیته های فنی و فرعی را به عهده دارد.

وظایف اصلی کمیته‌های فنی و فرعی عبارت است از:

- بررسی و اظهارنظر در مورد پیش‌نویس استانداردهای بین‌المللی در مراحل مختلف تدوین آن‌ها و پیشنهاد تدوین استانداردهای بین‌المللی و بازنگری استانداردهای منتشر شده بر اساس مزیت های اقتصادی کشور؛
- تعیین ترکیب هیأت‌های ازمیانی اعضای فعال کمیته‌های فنی و فرعی جهت حضور در اجلاس‌های بین‌المللی مرتبط؛

- شناسایی و معرفی کارشناسان خبره جهت عضویت در کارگروه‌های بین‌المللی کمیته‌های فنی/فرعی
 - همکاری در تدوین استاندارد های ملی مرتبط؛
- گردش کار تاسیس کمیته های فنی متناظر طبق پیوست ۱ می باشد.

۶ عضویت در کمیته متناظر

هر کمیته فنی متناظر، پس از تشکیل، امکان عضو گیری از میان متخصصین ذیربط و ذینفع دارد و ترکیب ساختار کمیته های متناظر بایستی متشکل از گروه‌های ذیربط و ذینفع باشد. گردش کار فرآیند عضویت در کمیته های فنی متناظر طبق پیوست ۲ و فرم تقاضای عضویت طبق پیوست ۳ می باشد.

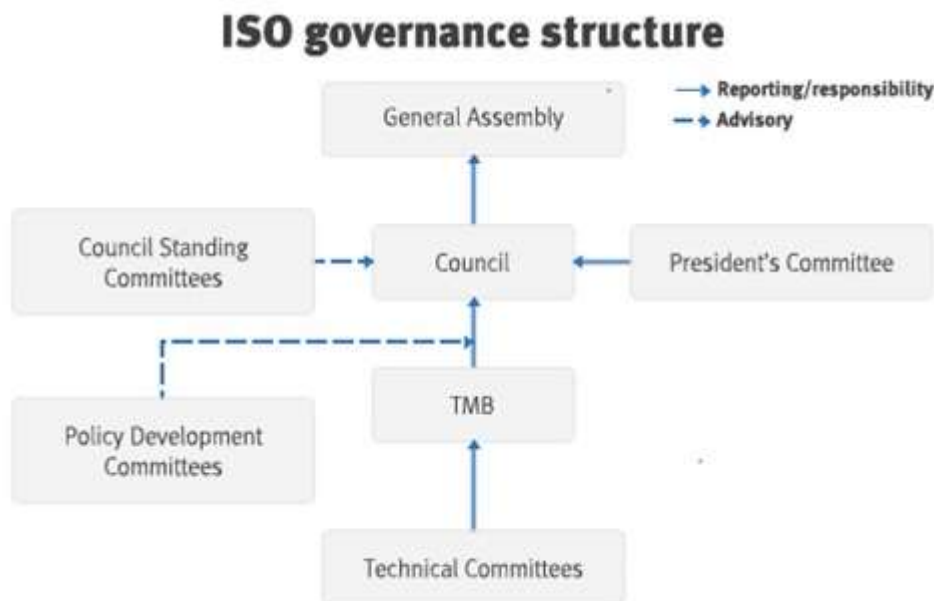
۷ حضور نمایندگان کمیته های فنی متناظر در نشست های بین المللی / منطقه ای

کمیته های فنی منطقه ای و بین المللی با فواصل زمانی مشخص (معمولاً هر سال یکبار) نشست های را جهت حضور نمایندگان کشورهای عضو کمیته برگزار میکنند. کمیته های متناظر میتوانند نمایندگان خود را جهت شرکت در نشست های منطقه /بین المللی کمیته متبوع معرفی نمایند.

۸ نحوه مشارکت در تدوین استانداردهای ISO

۸-۱ معرفی سازمان بین المللی استاندارد ISO و ساختار آن

سازمان ایزو در سال ۱۹۴۷ بمنظور یکپارچه سازی تدوین استاندارد در سراسر جهان و ایجاد تسهیل در تجارت بین الملل، با عضویت ۲۵ کشور فعالیت خود را آغاز کرد و به دنبال پیوستن تدریجی سایر کشورها از جمله ایران توسعه یافت . ساختار سازمان ایزو دارای یک مجمع در راس می باشد که در اجلاس های سالانه تمام تصمیمات استراتژیک سازمان را اتخاذ می نماید. همچنین دارای یک شورا بوده که هر سه سال یکبار با رای گیری از اعضای سازمان ایزو ، 20 عضو را انتخاب می نماید. شورای ایزو مسئولیت سیاست گذاری های کلان سازمان را بر عهده دارد . زیر نظر شورا دبیرخانه کل و هیئت مدیره فنی^۱ TMB ، کمیته های پشتیبانی شورا، کمیته های سیاستگذار و گروه های مشاوره ای موقت فعالیت می نمایند. دبیرخانه کل نیز به عنوان دبیرخانه مجمع ، شورا و کمیته های سیاست گذار و نهادهای وابسته به آن و هیات مدیره فنی ایفای نقش می نماید. ساختار شماتیک سازمان ISO، طبق شکل ۱ می باشد.

شکل ۱- ساختار سازمان ISO

ضرورت تاسیس سازمان ISO

- توسعه دانش فنی و ظرفیت های فناوری
- ایجاد یک زبان واحد میان تولیدکنندگان و مصرف کنندگان
- تسهیل در تجارت و انتقال فناوری

¹ Technical management board

- طرح نیازهای فنی صنعت می باشد.

اهداف اصلی سازمان ایزو در تدوین استانداردهای بین المللی شامل :

- تسهیل تجارت بین المللی
- کیفیت ، ایمنی و امنیت ، حمایت از مشتری و حفاظت زیست محیطی
- توسعه بهینه فناوری ها می باشد .

کشور ها می توانند از طریق معرفی نهادها و سازمان های استاندارد سازی به عنوان نماینده آن کشور در سازمان بین المللی استاندارد سازی ISO عضو شوند.

۲-۸ کمیته های فنی سازمان ISO

در حال حاضر سازمان ایزو دارای 257 کمیته فنی در زمینه های مختلف فنی می باشد که به امر استاندارد سازی مشغول هستند . از جمله کمیته های فنی می توان به کمیته فنی فرآورده های غذایی ISO/TC 34 ، کمیته فنی فناوری نانو ISO/TC229 و کمیته فنی دندانپزشکی ISO/TC106 اشاره کرد . هدف از تاسیس کمیته های فنی، تدوین استاندارد در زمینه ای خاص و با هدف استفاده از یک استاندارد دویک روش بررسی در سراسر جهان می باشد. آنچه که در تدوین استانداردها ضرورت دارد تاثیر گذاری آن استاندارد در بازار آن کالا و یا خدمت و ارتقا سطح امنیت ، ایمنی و رفاه مصرف کننده در سراسر جهان می باشد .

فهرست کمیته های فنی ISO از طریق لینک <https://www.iso.org/technical-committees.html> قابل دسترسی می باشد.

۳-۸ کمیته های فنی متناظر با کمیته های فنی ISO

جهت مشاهده فهرست کمیته های فنی متناظر با کمیته های فنی ISO، به لینک ذیل قابل دسترسی می باشد.

<https://isdportal.isiri.gov.ir/portal/home/?702962/>

۴-۸ مراحل تدوین استاندارد های بین المللی ISO

استاندارد بین المللی مدرکی است که با توافق نظر و تصویب گروه های مربوط به تمامی کشورهای عضو برای دستیابی به نظم بهینه در زمینه ای معین، با هدف ارتقای منافع جامعه بر مبنای نتایج تثبیت شده علمی ، فناوری و تجربه تهیه می شود. تدوین استاندارد های بین المللی دارای شش مرحله مشخص می باشد که به اختصار به شرح هر یک از مراحل می پردازیم:

۸-۴-۱ مرحله مقدماتی

در این مرحله موضوع کاری جدید (new work item proposal) NWIP با تکمیل برگه های خاص مطابق با برگه شماره چهار ایزو پیشنهاد داده می شود. پیشنهاد دهنده می تواند از اعضای ملی ، اعضاء و دبیرخانه TC/SC ، سازمان های در ارتباط و هیئت مدیره فنی TMB باشد.

پیشنهاد دهنده باید پیش نویس کاری اولیه و یا چارچوب آن را برای تصمیم گیری بهتر ، در مراحل بعدی تهیه کند. پیشنهاد موضوع کاری جدید می تواند یکی از موارد زیر باشد :

- استاندارد بین المللی جدید
- بازنگری استاندارد موجود
- اصلاحیه برای استاندارد
- گزارش فنی و یا ویژگی های فنی

۸-۴-۲ مرحله پیش نویس

در این مرحله مراحل ذیل در سطح بین المللی به ترتیب انجام می شود .

- تأیید ضرورت تدوین ، بازنگری و یا اصلاحیه برای یک استاندارد بین المللی خاص (موضوع کاری تأیید شده (AWI
- تهیه پیش نویس کاری جدید (NWIP) یا (NP)
- درج (NWIP) برای رأی گیری اعضای TC/SC در سایت ISO TC server
- بررسی آرا
- پذیرش موضوع با توافق نظر ۲/۳ آرای مثبت اعضای فعال P و داشتن حداقل ۵ عضو مشارکت کننده فعال
- تعیین رهبر پروژه PL

یادآوری می نماید که کشورهای مشارکت کننده فعال باید نقشی موثر در انجام کار داشته باشند و ضمن تکمیل برگه رای ، فرد متخصص برای موضوع مورد نظر، با توانائی همکاری مناسب را معرفی کنند.

۴-۸-۳ مرحله آماده سازی

مرحله آماده سازی شامل موارد زیر است:

- تعیین گروه کاری (گروهی از متخصصین) ، با توجه به معرفی کارشناسان خبره (EXPERT) توسط کشور عضو
- تهیه پیش نویس کاری (WD) توسط اعضای گروه کاری (WG) با راهبری مسئول پروژه و رسیدن به نظری واحد در داخل گروه کاری
- ارسال پیش نویس به کمیته اصلی TC/SC برای توافق نظر ۲/۳ آرای مثبت اعضای فعال P
- تکمیل پیش نویس و رسیدن به توافق کلی بین اعضا گروه کاری جهت تهیه پیش نویس کمیته (CD)

۸-۴-۴ مرحله کمیته

مرحله کمیته شامل موارد زیر است :

- توزیع پیش نویس کمیته (CD) جهت رای گیری الکترونیکی توسط کمیته فنی مرتبط
- بررسی رای و نظر ها در مورد مدرک به رای گذاشته شده
- تهیه پیش نویس نهایی برای ثبت در مرحله بعدی

۸-۴-۵ مرحله پرسش

مرحله پرسش با بیشینه مدت زمان رأی گیری سه شامل موارد زیر است :

- گردش پیش نویس استاندارد بین المللی (DIS) توسط دبیرخانه مرکزی و کمیته فنی به کلیه اعضا اصلی
- لحاظ کردن نظرهای مورد قبول در پیش نویس
- پذیرش با ۲/۳ آرای مثبت اعضای P و کمتر از ۱/۴ آرای منفی کل اعضا
- تهیه پیش نویس نهایی برای ثبت در مرحله بعدی

۸-۴-۶ مرحله پذیرش

مرحله پذیرش شامل موارد زیر است:

- ارسال FDIS به تمامی اعضای عضو (فعال P و ناظر O) برای رأی گیری
 - پذیرش با ۲/۳ آرای مثبت اعضای P و کمتر از ۱/۴ آرای منفی کل اعضا
- بیشینه زمان برای رأی گیری FDIS دو ماه است.

۸-۴-۷ مرحله انتشار

مرحله انتشار یا چاپ استاندارد با بیشینه زمانی یک ماه شامل موارد زیر است :

- اصلاح FDIS با توجه به نظرهای نگارشی
- ویرایش نهایی استاندارد در کمیته ویراستاری ISO/TC /SC
- ارسال به دبیرخانه مرکزی برای چاپ

برای انجام هر یک از مراحل تدوین استاندارد بین المللی محدودیت زمانی وجود دارد که رعایت آن توسط دبیرخانه مرکزی سازمان ایزو پایش می شود. این محدودیت زمانی طبق شکل ۲ می باشد.

Comparing development process for an IS

	6 stages	Action	Balloting time	Default path	Shortest path
1	Proposal NP	Proposal to start a new project	<ul style="list-style-type: none"> • 12-week ballot by default • 8-week ballot possible • TC/SC resolution for revision & amendments 	NP	NP straight to DIS
2	Preparatory WD *	Expert consensus within working group		WD	
3	Committee CD *	Committee consensus	<ul style="list-style-type: none"> • 8-week ballot by default • 12 or 16-week vote possible • Can be skipped 	CD	
4	Enquiry DIS	ISO MB consensus	<ul style="list-style-type: none"> • 8-week translation • 12-week ballot 	24 months to reach DIS	8 months to reach DIS
5	Approval FDIS *	YES or NO vote	<ul style="list-style-type: none"> • 8-week ballot 	FDIS	
6	Publication	ISO International Standard		Up to 30 months IS	Down to 18 months IS

* OPTIONAL

Sec. Admin. (CIB) ISOCS Admin.

۸-۵ پیشنهاد تدوین استاندارد بین المللی در سازمان ISO

➤ پیشنهاد تدوین استاندارد بین المللی ابتدا در دبیرخانه کمیته های فنی در سازمان ISO بررسی می شود. این پیشنهادات می تواند از سوی گروه های ذیل به دبیرخانه کمیته فنی ارسال شود.

- کشورهای عضو سازمان
- کمیته فنی و یا فرعی
- کمیته پروژه ای^۱ PC
- کمیته های سیاست گذار^۲
- هیات مدیره فنی ISO (TMB)
- دبیر کل ISO یا همان (CEO)
- نهاد مسئول مدیریت سیستم صدور گواهینامه تحت نظر سازمان مرتبط
- یک سازمان بین المللی دیگر که در آن نهاد های ملی عضویت داشته باشند.

پیشنهاد تدوین استاندارد ISO باید در فرم form 04 (از طریق لینک [https://www.iso.org/iso-forms-model-agendas-](https://www.iso.org/iso-forms-model-agendas-standard-letters.html)

[standard-letters.html](https://www.iso.org/iso-forms-model-agendas-standard-letters.html) قابل دسترسی می باشد) که توسط ایزو تهیه شده است و در قسمت فرم ها موجود است، تکمیل

شود. این فرم شامل موارد ذیل است :

- پیشنهاد دهنده
 - موضوع پیشنهاد
 - دامنه کار پیش بینی شده برای این کار و پیشنهاد برنامه کاری اولیه
 - هدف از این پیشنهاد
 - در صورت امکان ، بررسی کار مشابه که توسط سایر اعضا قبلا در این زمینه انجام شده است .
 - معرفی هر نهادی که مرتبط بودن آن با این پیشنهاد تدوین مورد نیاز می باشد (منطقه ای بین المللی)
 - لازم به ذکر است این فرم باید برای دبیرخانه کمیته فنی مرتبط ارسال شود .
- دبیرکمیته باید اطمینان حاصل کند که پیشنهاد به درستی و مطابق با الزامات ISO و IEC ارائه شده است و اطلاعات کافی که بیانگر تایید و تصمیم گیری های آگاهانه نهاد ملی هست را در بر دارد. همچنین باید ارتباط بین پیشنهاد و کارهای موجود را ارزیابی کند، و احتمالا با سایر نهاد های ذینفع و ذیربط نظیر هیات مدیره فنی و یا کمیته هایی که در آن زمینه کار می کنند مشورت کند. اگر لازم باشد، ممکن است یک گروه مشورتی موقت به منظور بررسی این پیشنهاد ایجاد شود.

¹ Project Committee

² Policy Committees

پس از بررسی پیشنهاد، دبیر بین المللی کمیته ممکن است تصمیم بگیرد که مجدداً پیشنهاد به پیشنهاد دهنده برای انجام اصلاحات بازگردانده شود و پس از انجام اصلاحات رای گیری روی پیشنهاد انجام شود. پیشنهاد دهنده باید تغییرات پیشنهادی را اعمال کند و یا دلایل عدم اعمال آن ها را اعلام کند. اگر پیشنهاد دهنده تغییرات درخواست شده را اعمال نکرد و درخواست کرد که مدرک به همان وضعیت جهت رای گیری توزیع شود دبیرخانه کمیته فنی برای اقدام مناسب تصمیم خواهد گرفت. این تصمیم می تواند یا منجر به توقف پیشنهاد تا زمان اعمال تغییرات بر روی آن شود و یا اینکه پذیرفته شود که پیشنهاد با همین وضعیت برای رای گیری توزیع شود. در هر حالتی پیشنهاد می تواند همراه با توصیه ها و یا نظرات اصلاحی دبیرخانه باشد.

پیشنهاد باید توسط دبیر کمیته بین المللی بین تمام اعضای کمیته مربوطه (ISO یا IEC) توزیع شود و از آنها خواسته شود که برای موارد ذیل پاسخ خود را ارسال کنند:

- اعلام حمایت از پیشنهاد با ارائه " طرح یا بیانیه توجیهی "
- اعلام قصد مشارکت فعال در روند تدوین استاندارد بین المللی پیشنهاد شده

پاسخ ها باید به نحو مقتضی (در فرمت سازمان ISO) و طی مدت سه ماه پس از توزیع مدرک، ارسال شود. چنانچه کشوری بیانیه توجیهی برای نظر مثبت و یا منفی خود ارائه ندهند رای ایشان ثبت نمی شود. لازم به ذکر است فقط به آرای که از طریق پورتال رای گیری ثبت شده اند ترتیب اثر داده خواهد شد و سایر پاسخ ها که به روشی غیر از این ارسال شده اند در رای گیری شمرده و بررسی نمی شوند.

دبیرخانه کمیته بین المللی مرتبط پاسخ های رسیده را بررسی می کند و در صورت کسب حداکثر آرا و اعلام مشارکت فعال از سوی ۵ کشور تصمیم به تدوین استاندارد پیشنهادی می گیرد.

[Form 4: New Work Item Proposal](#)

۹ نحوه مشارکت در تدوین استانداردهای OIML

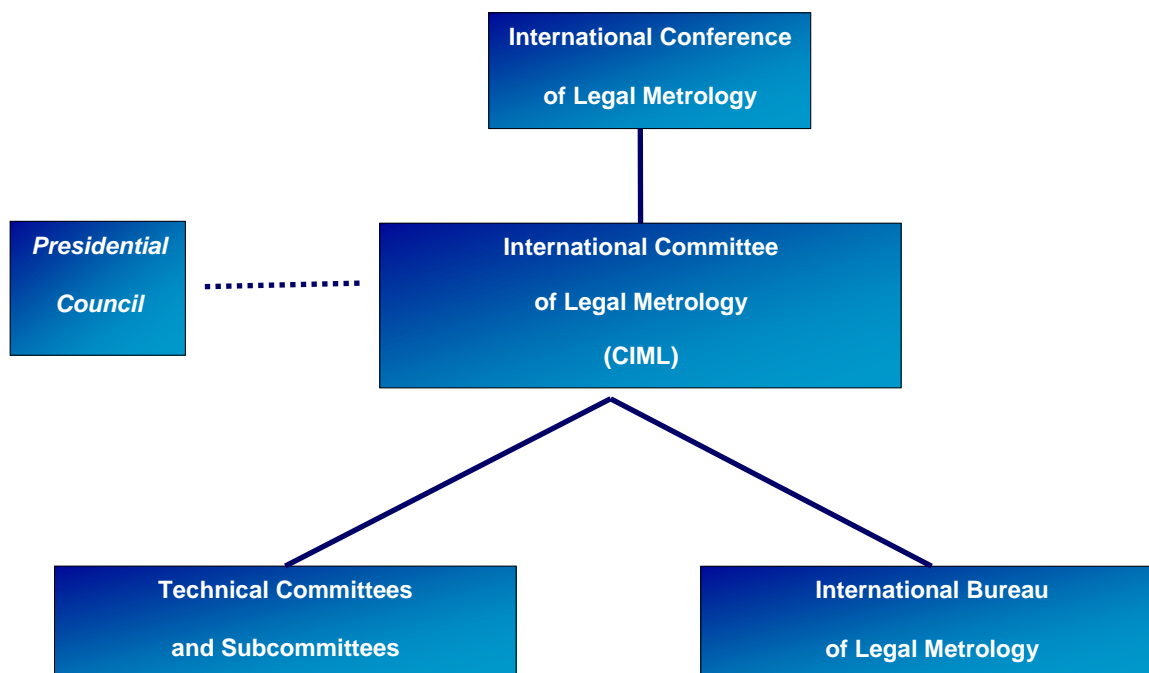
۹-۱ معرفی سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML) و ساختار آن

سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی که به اختصار OIML نامیده می شود، در سال ۱۹۵۵ میلادی تاسیس شد. وظیفه این سازمان عبارتست از تدوین استانداردهای ابزار اندازه گیری و تهیه و تدوین مدارک لازم در زمینه الزامات اندازه شناختی برای وسایل اندازه گیری، که باید مورد کنترل قانونی قرار گیرند. یکی از اصلی ترین وظایف این سازمان ایجاد زبان مشترک بین کلیه کشورهای عضو می باشد، بطوریکه هر کس در هر گوشه از جهان از اصطلاحات مطرح در این زمینه برداشتی کاملاً یکسان داشته باشد و در این راستا در سال ۱۹۷۸ میلادی اقدام به انتشار واژه نامه ای تحت عنوان "واژه نامه بین المللی اصطلاحات عمومی و اساسی در اندازه شناسی" نمود.

سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی یک سازمان پیمان بین دولتی است که اعضای آن شامل:

- اعضای دولتی: کشورهایی که در کارهای فنی کمیته ها حضور فعال دارند؛
- اعضای متناظر: کشورهایی که به صورت ناظر در OIML حضور دارند.

ساختار و ارکان سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی OIML طبق شکل شماره ۳ می باشد.

شکل ۳- ساختار سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی OIML

در حال حاضر مقر سازمان OIML در شهر پاریس- فرانسه می باشد.

جهت کسب اطلاعات بیشتر در خصوص سازمان OIML به پایگاه اینترنتی به آدرس www.oiml.org مراجعه شود.

۹-۲ کمیته های فنی سازمان OIML

کشورها پس از پذیرش درخواست عضویتشان در سازمان OIML، بنا به نوع عضویت و پتانسیل کاری خود، برای مشارکت در تدوین استانداردهای بین المللی بایستی در کمیته های فنی/فرعی مرتبط عضو شوند. در حال حاضر تعداد ۱۸ کمیته فنی و ۴۶ کمیته فرعی در این سازمان تشکیل شده است.

برای آشنایی بیشتر با انواع عضویت در کمیته های فنی و فرعی، شرح اجمالی در مورد آن در ذیل آمده است:

- **عضو فعال P (Participating Member):** عضوایی هستند که در کار کمیته فنی یا زیر کمیته یا پروژه ها مشارکت فعال دارند و رأی به پیش نویس مدارک برای آنها اجباری است. در صورت امکان نیز باید در اجلاس های کمیته های فنی شرکت کنند. آرای اعضای فعال (P) در رأی گیری منظور می شود.
- **عضو ناظر O (Observer Member):** مشارکت در کار کمیته فنی و یا کمیته فرعی و پاسخ به مدارک برای آنها الزامی نیست و آراء آنها برای رأی گیری محاسبه نمی شود. ولی مدارک برای آنها جهت اطلاع ارسال می شود.
- **عضو در ارتباط Liaison Member:** سازمان های بین المللی که نقش موثری در کار کمیته فنی و یا کمیته فرعی دارند، می توانند عضویت در ارتباط داشته باشند. این ارتباط می تواند بین کمیته های فنی مختلف و یا زیر کمیته ها نیز باشد. OIML همسان سازی جهانی اندازه شناسی قانونی را با حضور اعضای فعال در کارهای فنی و تبادل اطلاعات و نظرات کارشناسی درون سازمانی بین اعضا دنبال می کند. OIML از طریق این اعضا با بیش از صد سازمان ملی و منطقه ای در زمینه اندازه شناسی و حوزه های مرتبط، دارای تعامل می باشد.

فهرست کمیته های فنی OIML از طریق لینک https://www.oiml.org/en/tc-sc-pg/tclist_view قابل دسترسی است.

۹-۳ کمیته های فنی متناظر با کمیته های فنی OIML و عضویت در این کمیته ها

تاسیس کمیته های فنی متناظر OIML از دی ماه ۱۳۹۲ آغاز گردید و تا پایان سال ۱۳۹۴ کلیه کمیته های فنی فعال OIML بطور متناظر در ایران تاسیس گردیده است. جهت عضویت در هر یک از کمیته های فنی متناظر OIML، لازم است فرد متقاضی، فرم درخواست عضویت (پیوست ۱) را تکمیل و به پست الکترونیکی دفتر مطالعات تطبیقی و مشارکت در تدوین استانداردهای بین المللی به آدرس nationaloiml@isiri.gov.ir ارسال نماید.

جهت مشاهده فهرست کمیته های فنی متناظر OIML، به لینک ذیل قابل دسترسی می باشد.

<https://isdportal.isiri.gov.ir/portal/home/?702962/>

۹-۴ مراحل تدوین مدارک و استانداردهای بین المللی OIML

برای تدوین انواع انتشارات سازمان OIML توسط گروه کاری پروژه، روش عمومی زیر اجرا می شود. گرچه زمانی که راهنماها و واژه نامه تدوین می شوند ممکن است در روش کار تغییراتی ایجاد شود.

۹-۴-۱ پیشنهاد پروژه

یک پیشنهاد کاری جدید که در فرم پیشنهاد تدوین استاندارد (پیوست ۵) نوشته شده است به کمیته فنی ارائه می شود. موارد ذیل برای این پیشنهاد باید رعایت شود:

- اگر پیشنهاد ارائه شده موضوع جدیدی است باید در متن فرم پیشنهاد پروژه، دلایل نیاز به به انتشار چنین مدرکی از سوی سازمان OIML مشخص شود؛
- دامنه انتشار مشخص شود؛
- اگر پیشنهاد ارائه شده جهت انتشار توصیه نامه جدید OIML می باشد، دلایل لازم برای آن ارائه گردد؛
- فهرست کشورهایی که در حال حاضر برای این دسته از ابزار، مقرراتی را تنظیم کرده اند و یا قصد تنظیم مقررات را دارند، مشخص شود؛
- در فرم پیشنهاد، به دیگر مدارک OIML که به آن مرتبط می باشد نیز ارجاع داده شود؛
- سازمان های در ارتباط (liaison) که مرتبط با این پیشنهاد هستند مشخص شوند؛
- مشخصات استانداردهای بین المللی مرتبط با این پروژه که تدوین شده اند و یا در حال تدوین هستند، در فرم پیشنهاد درج شود؛
- سایر سازمانهایی که می توانند به عنوان liaison جدید معرفی شوند، مشخص گردند.

۹-۴-۲ تهیه پیش نویس گروه کاری (Working Draft, WD)

یک پیش نویس کاری ممکن است برای تهیه پیشنهاد اولیه تدوین شود و می تواند توسط هماهنگ کننده پروژه کاری به تنهایی نوشته شده و یا توسط اعضای گروه کاری تهیه گردد. این مدرک بایستی بین تمام اعضای گروه پروژه توزیع شود و همه اعضا از جمله سازمان های در ارتباط، آن را مورد بررسی قرار داده و فقط نظرات اصلاحی (comments) خود را ارائه دهند (رای گیری انجام نمی شود).

۹-۴-۳ پیش نویس کمیته (Committee Draft, CD)

یک پیش نویس، در مرحله کمیته ابتدا توسط هماهنگ کننده گروه مورد بررسی قرار گرفته تا کامل بودن ساختار آن تایید شود. پس از آن هماهنگ کننده باید پیش نویس کمیته را به دفتر بین المللی اندازه شناسی قانونی (BIML) جهت توزیع به اعضا ارسال نماید.

وقتی اولین پیش نویس کمیته، بین اعضا گروه کاری توزیع شد آنها مجاز به دادن رای به مدرک نیستند و باید نظرات اصلاحی اعضا فعال گروه کاری مورد بررسی قرار گیرد و پس از آن پیش نویس کمیته (ویرایش دوم) برای سه ماه در

مرحله رای گیری قرار می گیرد. در صورتیکه ۲/۳ (دو سوم) اعضا P گروه کاری به مدرک رای مثبت دادند، این پیش نویس تایید می شود.

هماهنگ کننده گروه کاری باید متن پیش نویس استاندارد را با در نظر گرفتن نظرات اصلاحی ارائه شده اصلاح نموده و به دفتر BIML ارسال نماید تا به عنوان پیش نویس انتشار ثبت شود. همچنین متن مذکور باید برای کمیته بین المللی اندازه شناسی قانونی (International Committee of Legal Metrology, CIML) نیز جهت رای گیری اولیه ارسال شود. توصیه می شود گروه کاری پروژه به منظور سرعت بخشیدن به کار، فردی از اعضای گروه که مسلط به زبان انگلیسی می باشد را جهت ویرایش مدرک و تهیه نسخه نهایی مشخص کند.

۹-۴-۴ پیش نویس انتشار (Draft publication, D)

پس از تایید اعضای پروژه، پیش نویس نهایی شده کمیته به BIML ارسال گردیده و به عنوان پیش نویس نهایی (FD) برای رای گیری مقدماتی به CIML نیز ارسال می شود. BIML باید پیش نویس را به همه اعضای CIML برای رای گیری و ارائه نظر ارسال کند. مدت زمانی رای گیری برای این مدرک ۳ ماه می باشد.

۹-۴-۵ تایید و تصویب

پس از رای گیری مقدماتی CIML و تایید پیش نویسی که اظهار نظرهای اصلاحی ارائه شده در آن لحاظ شده اند، مدرک توسط BIML به عنوان پیش نویس نهایی ثبت می گردد. در این مرحله نام پیش نویس بسته به نوع مدرک OIML به این ترتیب می باشد:

- پیش نویس توصیه نامه نهایی به نام "Final Draft Recommendation, FDR"
- پیش نویس سند نهایی به نام "Final Draft Document, FDD"
- پیش نویس واژه نامه نهایی به نام "Final Draft Vocabulary, FDV"

وقتی مدرک به این مرحله رسید معمولاً نباید هیچ تغییری در آن ایجاد شود.

۹-۴-۶ انتشار

پس از تصویب مدرک، BIML باید نام مناسبی برای آن انتخاب کرده و مدرک مذکور از طریق پورتال OIML منتشر می گردد.

۹-۴-۷ بررسی دوره ای

همه مدرک منتشر شده، پنج سال پس از انتشار در مرحله بررسی دوره ای قرار می گیرند. مدرک مربوط به هر کمیته فنی به مدت سه ماه به این منظور و برای تعیین وضعیت مدرک، به رای گذاشته می شوند. در این مرحله برای موارد ذیل رای گیری می شود:

- ۱- تایید مجدد مدرک
- ۲- تجدید نظر مدرک
- ۳- باطل نمودن مدرک

۱۰ نحوه مشارکت در تدوین استانداردهای IEC

۱۰-۱ معرفی کمیسیون بین المللی الکتروتکنیک الکتروتکنیک (IEC) و ساختار آن

کمیسیون IEC در سال ۱۹۰۶ با همت دانشمندان، متخصصان و مجامع الکتروتکنیک کشورهای مختلف تأسیس شده است و وظیفه تدوین و انتشار استانداردهای بین المللی IEC و فعالیت های ارزیابی انطباق در حوزه گسترده برق و الکترونیک و زمینه های مرتبط را بر عهده دارد.

در شرایط حاضر، بیشترین تلاش کشورها صرف مشارکت فعال در مراحل تدوین استانداردهای بین المللی می شود. بدین لحاظ اکثر استانداردهای ملی کشورهای مختلف در زمینه الکتروتکنیک هم اینک به طور فزاینده ای بر اساس و معادل با استانداردهای IEC می باشند. هدف از تشکیل این کمیسیون، ارتقاء تشریک مساعی در کلیه مسائل استانداردسازی و موارد مربوطه مانند بازبینی انطباق استانداردها در زمینه برق و الکترونیک و فن آوری های مرتبط است که موجبات ارتقاء تفاهم بین المللی را فراهم می سازد و این هدف از طریق انتشار نشریات شامل استانداردهای بین المللی قابل دستیابی می باشد.

مقر این کمیسیون در شهر ژنو - سوئیس است و با سایر نهادهای استانداردسازی بین المللی مانند سازمان بین المللی استانداردسازی (ISO)^۲ و اتحادیه بین المللی مخابرات (ITU)^۳ همکاری نزدیکی دارد. عضویت کشورها بر اساس وضعیت و فعالیت های اقتصادی آنها به دو شکل عضو اصلی (Full member) و یا عضو وابسته (Associate member) خواهد بود. ساختار سازمان این کمیسیون طبق شکل ۴ می باشد. جهت کسب اطلاعات بیشتر به پایگاه اینترنتی کمیسیون www.iec.ch مراجعه شود.

¹ International Electrotechnical Commission

² International Standardization Organization

³ International Telecommunication Union

شکل ۴- نمودار سازمانی کمیسیون IEC

کمیسیون IEC توسط مجمع عمومی (General Assembly) که بالاترین مقام سیاستگذاری، تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی است کنترل و هدایت می‌گردد.

جمهوری اسلامی ایران عضو اصلی کمیسیون و عضو مجمع عمومی می‌باشد.

تدوین استانداردها توسط کمیته‌های فنی و فرعی در زیرمجموعه نهاد استانداردسازی (SMB) و فعالیت‌های مرتبط با ارزیابی انطباق در قالب سیستم‌های بین‌المللی در زیرمجموعه نهاد (CAB) انجام می‌شود.

۲-۱۰ کمیته‌های فنی IEC

کشورها پس از پذیرش درخواست عضویتشان در IEC بنا به نوع عضویت و پتانسیل کاری خود، برای مشارکت در تدوین استانداردهای بین‌المللی بایستی در کمیته‌های فنی/فرعی مرتبط عضو شوند. در حال حاضر تعداد ۱۱۰ کمیته فنی و ۱۰۲ کمیته فرعی در این کمیسیون تشکیل شده است. برای آشنایی بیشتر با انواع عضویت در کمیته‌های فنی، شرح اجمالی در مورد آن در ذیل آمده است:

- عضو فعال (Participating Member) P

اعضایی هستند که در فعالیت‌های کمیته فنی یا کمیته فرعی، مشارکت فعال دارند و ارائه رای به پیش‌نویس مدارک کمیته فنی/فرعی IEC برای آنها اجباری است و بایستی در اجلاس‌های مرتبط شرکت کنند. معرفی کارشناس/کارشناسان خبره برای عضویت در کارگروه‌های بین‌المللی الزامی است.

- عضو ناظر (Observer Member) O

مشارکت در فعالیت‌های کمیته فنی و یا کمیته فرعی و پاسخ به مدارک IEC برای آنها الزامی نیست. این اعضا به کلیه مدارک کمیته فنی یا فرعی دسترسی داشته و می‌توانند اظهار نظراتشان نسبت به این مدارک را ثبت نمایند ولیکن آراء آنها برای رای‌گیری در برخی از مراحل محاسبه نمی‌شود.

جهت کسب اطلاعات بیشتر درخصوص کمیته‌های فنی و فرعی می‌توانید به آدرس <https://www.iec.ch/technical-committees-and-subcommittees> مراجعه فرمایید.

۳-۱۰ معرفی کمیته ملی برق و الکترونیک ایران (INEC)

کشورهای عضو IEC موظف به تشکیل یک کمیته ملی هستند. کمیته ملی برق و الکترونیک ایران (INEC) به نمایندگی از سازمان ملی استاندارد ایران و به منظور سازماندهی مشارکت جمهوری اسلامی ایران در فعالیتهای IEC و همکاری با سایر کمیته‌های ملی مرتبط در سطح بین‌المللی، منطقه‌ای و ملی ایجاد شده و فعالیت می‌نماید.

هدف اصلی عضویت ایران در IEC، **تامین منافع کشور** از طریق مشارکت در سیاست‌گذاری‌ها و فعالیت‌های این کمیسیون مانند تدوین استانداردهای بین‌المللی و طرح‌های ارزیابی انطباق می‌باشد.

۴-۱۰ عضویت در کمیته ملی برق و الکترونیک ایران

پذیرش عضویت در کمیته ملی مطابق با آئین نامه مرتبط است و متقاضیان بایستی «فرم درخواست اشخاص حقیقی/حقوقی» را بر حسب مورد تکمیل و کمیته های فنی و فرعی مد نظر را با توجه به سوابق کاری و تخصص خود انتخاب و به همراه مدارک مورد نیاز به آدرس پست الکترونیکی inec@isiri.gov.ir ارسال نمایند.

شرایط لازم برای پذیرش عضویت حقیقی، دارا بودن مدرک کارشناسی در یکی از رشته‌های زیر مجموعه مهندسی برق یا سایر رشته‌های مهندسی و علوم مرتبط با زمینه‌های فعالیت تخصصی کمیته ملی و حداقل دو سال سابقه فعالیت در زمینه های مرتبط می‌باشد.

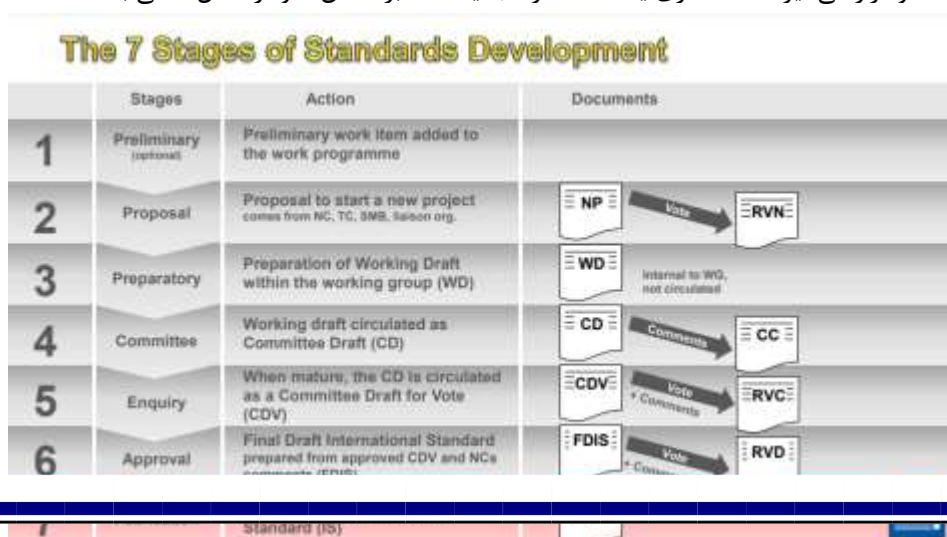
جهت دریافت فرم ها و آئین نامه پذیرش عضویت می توانید به آدرس پرتال <https://isdportal.isiri.gov.ir> مراجعه فرمایید.

۱۰-۵ کمیته های فنی متناظر با کمیته های IEC

از طریق لینک ذیل قایل دسترسی است: IEC فهرست کمیته های فنی متناظر با کمیته های فنی <https://isdportal.isiri.gov.ir/portal/home/?702962/>

۶-۱۰ فرایند تدوین استانداردهای بین‌المللی IEC

کشور جمهوری اسلامی ایران همانند سایر کشورهای عضو IEC می‌تواند از طریق کارشناسان، متخصصین و اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها، تمامی موضوعات مرتبط با حوزه برق و الکترونیک که استانداردهای بین‌المللی آن مورد نیاز کشور است را به صورت یک پروژه جدید از طریق تکمیل فرم NP form (https://www.iec.ch/standardsdev/resources/forms_templates) و با تعیین رهبر پروژه به IEC پیشنهاد کند. رهبر پروژه مسئولیت پیشنهاد تا مرحله چاپ یک استاندارد بین‌المللی را به عهده دارد. پیشنویس استانداردهای بین‌المللی که توسط متخصصین کشورهای عضو IEC در سراسر جهان تدوین می‌شود، طی مراحل زیر مورد بررسی دقیق فنی و علمی قرار گرفته و پس از دریافت آراء موافق کشورها تصویب و توسط IEC منتشر و در اختیار کشورهای عضو قرار می‌گیرد. آماده‌سازی یک استاندارد جدید IEC بر اساس نمودار شکل ۵ می‌باشد.

شکل ۵- مراحل تدوین استانداردهای IEC

۷-۱۰ سیستم ارزیابی انطباق بین المللی تجهیزات مورد استفاده در محیطهای مستعد انفجار (IECEX)

سازمان IEC علاوه بر تدوین استاندارد، دارای نهاد ارزیابی انطباق (CAB) نیز است که در چهار سیستم به شرح زیر فعالیت می کند:

IECEE: طرحهای سیستم ارزیابی انطباق برای تجهیزات الکتروتنیک و اجزاء؛

IECEX: سیستم صدور گواهی برای استانداردهای مرتبط با تجهیزات مورد استفاده در محیطهای مستعد انفجار؛

IECQ: سیستم ارزیابی کیفیت برای اجزاء الکترونیک، مونتاژها، مواد و فرایندهای مرتبط؛

IECRE: سیستم صدور گواهی برای استانداردهای مرتبط با تجهیزات مورد استفاده در انرژی های تجدیدپذیر؛

تجهیزات مورد استفاده در محیطهای مستعد انفجار به صنعت خاصی محدود نمی شود و در بخش های گسترده صنعتی از جمله صنایع نفت و گاز و پتروشیمی، صنایع پزشکی، صنایع کاغذ و منسوجات، داروسازی، حمل و نقل، فرآوری مواد غذایی و ... کاربرد دارد و در واقع یک موضوع فرا بخشی است با دامنه کاربرد گسترده در صنعت است.

عضویت جمهوری اسلامی ایران در سیستم بین المللی IECEx از خرداد ماه سال ۱۴۰۰ محقق شده است.

از جمله اهداف عضویت در سیستم IECEx می توان به موارد زیر اشاره کرد:

- کاهش هزینه های آزمون و صدور گواهینامه برای واحدهای تولیدی
- کاهش زمان تجارت و تسهیل در امر صادرات و افزایش سرمایه گذاری خارجی
- افزایش اطمینان بین المللی در فرآیند ارزیابی محصول
- ایجاد یک بانک اطلاعاتی بین المللی
- حفظ اعتبار بین المللی در تجهیزات و خدمات تحت پوشش
- کاهش خروج ارز از کشور (در زمینه صدور گواهینامه ضد انفجار)

کشورها برای پیوستن به IECEx، باید در سیستم ارزیابی انطباق IEC عضو شوند.

متعاقب عضویت ایران، علاوه بر اطمینان مصرف کنندگان از کیفیت و ایمنی محصولات، رفع موانع تجارت بین المللی و کاهش هزینه های تولید، شناسایی و معرفی نهادهای صدور گواهینامه، آزمایشگاه های آزمون و شرکت های بازرسی داخلی و انجام تایید صلاحیت آنها توسط سیستم IECEx، علاوه بر اعتبار بخشی بین المللی و تسریع در فرایند صادرات محصولات و کالاهای تولید داخل، موجب قطع وابستگی به شرکت های خارجی و خروج ارز از کشور خواهد شد.

۱۱ نحوه مشارکت در تدوین استانداردهای CODEX

۱۱-۱ معرفی کمیسیون بین المللی مقررات مواد غذایی (CODEX) و ساختار آن

تعریف واژه کدکس^۱: کدکس ریشه لاتین داشته و در لغت به مفهوم نشانه و مقررات است و آلیمنتاریوس (Alimentarius) به معنای مواد غذایی می باشد.

کدکس مواد غذایی، مجموعه ای از استانداردهای بین المللی مواد غذایی است که توسط کمیسیون کدکس مواد غذایی تدوین شده است. این استانداردها تمامی مواد غذایی اصلی، خام و فرآیند شده را پوشش میدهد.

ساختار این کمیسیون به شرح ذیل می باشد:

۱-۱-۱ **کمیسیون مقررات مواد غذایی (CAC)**^۲: کمیسیون مشترک دو سازمان خواربار کشاورزی (FAO)^۳ و بهداشت جهانی (WHO)^۴ می باشد که تدوین استانداردهای غذایی را به طور واحد و یکسان برعهده دارد و اجلاس آن هر ساله در مقر هر یک از سازمان های مذکور برگزار می گردد. (در یازدهمین کنفرانس FAO در سال ۱۹۶۱ و شانزدهمین اجلاس جهانی WHO در سال ۱۹۶۳ تشکیلات جدیدی مطرح تحت عنوان کمیسیون مقررات مواد غذایی به منظور اجرای استاندارد های مشترک FAO/WHO در زمینه مواد غذایی به وجود آمد).

این کمیسیون بر اساس برنامه های مشترک مواد غذایی FAO/WHO تصمیم گیری می کند، یک نهاد دولتی است. در حال حاضر ۱۸۹ کشور عضو کمیسیون و ۲۴۳ سازمان دولتی و غیر دولتی به عنوان ناظر آن می باشد.

اهداف کمیسیون کدکس مواد غذایی عبارت است از:

- حفظ منافع و بهداشت مصرف کنندگان
- تسهیل روابط تجاری و هماهنگی اقدامات در زمینه مواد غذایی
- هماهنگ نمودن فعالیتهای استاندارد مواد غذایی
- تعیین اولویت و ارائه راهنمایی های لازم در زمینه تهیه پیش نویس های استاندارد با کمک سازمانهای ذینفع
- نهایی نمودن استانداردها و انتشار آنها در قالب استانداردهای منطقه ای یا بین المللی
- تکمیل و اصلاح استانداردها

ساختار کمیسیون بین المللی مقررات مواد غذایی (CODEX) به شرح ذیل می باشد:

۱-۱-۲ **کمیسیون مقررات مواد غذایی (CAC)**: کمیسیون مشترک دو سازمان خواربار کشاورزی (FAO) و بهداشت جهانی (WHO) می باشد که تدوین استانداردهای غذایی را به طور واحد و یکسان برعهده دارد و اجلاس آن هر ساله در مقر هر یک از سازمان های مذکور برگزار می گردد.

1- Codex alimentarius
2- Codex alimentarius commission
3-Food agriculture organization
4- World health organization

۳-۱-۱۱ کمیته اجرایی (CCEXEC)^۱

یک نهاد اجرایی است و در تعیین استراتژی و اعمال سیاستگذاری در کمیسیون نقش دارد.

اعضا آن شامل رئیس و نایب رئیس به انتخاب کمیسیون، ۷ نماینده از ۷ قاره و ۶ هماهنگ کننده منطقه جغرافیایی میباشد.

۴-۱-۱۱ دبیرخانه

مکان: مستقر در رم

وظایف: سازماندهی اجلاس های کمیسیون کدکس و کمیته اجرایی و هماهنگی در امور مربوط به کمیته ها از قبیل ارسال مدارک و برنامه های اجلاس ها ...

۵-۱-۱۱ کمیته ها با موضوعات عمومی (کمیته های افقی)

تهیه و تدوین استانداردها و راهنماهای بین المللی قابل اجرا برای تمام مواد غذایی (همچنین با کمیته های محصولات نیز ارتباط دارد)

کشور های میزبان برای هر یک از کمیته ها توسط کمیسیون کدکس CAC تعیین شده اند:

شامل ۱۰ کمیته:

۱. افزودنیهای مواد غذایی CCFA
۲. آلاینده ها در مواد غذایی CCCF
۳. بهداشت مواد غذایی CCFH
۴. سیستم های بازرسی و صدور گواهی برای صادرات و واردات مواد غذایی CCFICS
۵. برچسب گذاری مواد غذایی CCFL
۶. اصول کلی CCGP
۷. روشهای آزمون و نمونه برداری CCMAS
۸. تغذیه و غذاهای رژیمی خاص CCNFSDU
۹. باقیمانده سموم آفت کشها CCPR
۱۰. باقیمانده داروهای دامی CCRVDF

۶-۱-۱۱ کمیته های محصولات (کمیته های عمودی)

تهیه و تدوین استانداردها برای مواد غذایی خاص و یا دسته ای از غذاها را برعهده دارد (وجه تمایز آن با کمیته های افقی، مسئولیت منحصر به فرد آن است). این کمیته ها می توانند پس از اتمام کار و زمانیکه کمیسیون کار آنها را کامل شده تلقی کند، موقتا تعطیل شوند.

¹Executive Committee of the Codex Alimentarius Commission

کشورهای میزبان مشخص شده هستند و در صورتیکه کشور عضو دیگر داوطلب میزبانی باشد، توسط کمیسیون اعلام می شود
کمیته محصولات، شامل ۱۲ کمیته بوده که ۸ کمیته در حالت تعلیق می باشد (ردیف ۵ تا ۱۲).

۱. روغن‌ها و چربیها CCFO
۲. ماهی و فراورده‌های شیلاتی CCFFP
۳. میوه‌ها و سبزیهای تازه CCFFV
۴. ادویه و گیاهان مورد مصرف آشپزی CCSCH
۵. شیر و فراورده‌ها CCMMP
۶. میوه‌ها و سبزیهای فرایند شده CCPFV
۷. غلات و حبوبات CCCPL
۸. آب‌های معدنی طبیعی CCNMW
۹. شکلات و فراورده‌های کاکائو CCCPC
۱۰. شکر CCS
۱۱. پروتئین‌های گیاهی CCVP
۱۲. بهداشت گوشت CCMH

۷-۱۱ کمیته‌های هماهنگ کننده منطقه ای FAO/WHO

میزبان ثابت برای برگزاری اجلاس‌ها ندارند و توسط یکی از کشورهای عضو مناطق که داوطلب باشد، صورت می‌گیرد.

۶ کمیته هماهنگی برای ۶ منطقه جغرافیایی شامل:

- آفریقا CCAFRICA
- آسیا CCASIA
- اروپا CCEURO
- آمریکای لاتین و کارائیب CCLAC
- خاور نزدیک CCNEA
- آمریکای شمالی و جنوب غربی اقیانوس آرام CCNASWP

در هشتمین اجلاس منطقه ای خاور نزدیک (ژوئن ۲۰۱۵) در کشور ایتالیا، نامزدی جمهوری اسلامی ایران به عنوان هماهنگ کننده برای منطقه خاور نزدیک شامل کشورهای (الجزایر، اردن، امارات متحده، بحرین، تونس، سوریه، قطر، عراق، عربستان سعودی، عمان، لبنان، لیبی، مصر، کویت، سودان، یمن) به مدت یک دوره ۲ ساله مطرح و در سی و هشتمین اجلاس کمیسیون بین المللی کدکس مواد غذایی CAC رسماً اعلام و مصوب گردید. در همین راستا در سال ۲۰۱۷ نهمین اجلاس کمیته هماهنگی برای خاور نزدیک در مقر فائو و به ریاست جمهوری اسلامی ایران تشکیل و مجدداً مسئولیت ایران برای دوره دو ساله بعدی (سال ۲۰۱۹) تمدید گردید. البته با توجه به شرایط شیوع بیماری کووید ۱۹ این مسئولیت تا سال ۲۰۲۰ ادامه داشت. در سال ۲۰۲۱

کشور ایران به عنوان عضو منطقه جغرافیایی در منطقه خاور نزدیک کمیته اجرایی کمیسیون بین المللی کدکس غذایی انتخاب و مشغول به فعالیت است.

۱۱-۸ گروه های کاری ویژه بین دولتها (AD HOC INTERGOVERNMENTAL)

در مدت زمان مشخص (برای یک محدوده زمانی خاص) تعیین و پس از تکمیل کار منحل و کشور میزبان توسط کمیسیون تعیین می شود

۱۱-۲ کمیته های فنی متناظر CODEX

مشکل از حداقل ۹ نفر، شامل رئیس، دبیر، نایب رئیس و ۶ نفر عضو (حقیقی و حقوقی) و دارای ترکیبی متوازن از مشارکت کنندگان و صاحب نظران از طیف فراگیر گروه های ذینفع و ذیربط شامل وزارتخانه ها و سازمان های دولتی ذیربط (سازمان غذا و دارو، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت علوم تحقیقات و فناوری و سازمان محیط زیست و ...)، تولیدکنندگان، مصرف کنندگان، مراکز تحقیقاتی و آزمایشگاهی، دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی مرتبط، تشکل های غیر دولتی، ارائه دهندگان خدمات مشاوره ای، موسسات ارزیابی انطباق و کارشناسان دارای پروانه کارشناسی سازمان ملی استاندارد ایران

فهرست کمیته های فنی متناظر CODEX از طریق لینک قابل دسترسی می باشد.

<https://isdportal.isiri.gov.ir/portal/home/?702277/>

جهت درخواست عضویت در کمیته فنی متناظر CODEX، می توانید فرم درخواست عضویت (پیوست ۳) را تکمیل و به همراه رزومه به آدرس پست الکترونیکی codex_office@isiri.gov.ir ارسال نمایید.

۱۱-۳ نحوه تدوین استانداردهای بین المللی CODEX

روش اجرایی ۸ مرحله ای برای تدوین استانداردهای کدکس، راهنماها و متون مربوطه:

فرم ارائه پیشنهاد استاندارد بین المللی CODEX به شرح پیوست ۶ می باشد.

مرحله ۱: اولویت ها و موضوعات مورد اهمیت کشورها جهت تدوین پیشنهاد می شود. کمیسیون کدکس برای تدوین یک استاندارد و واگذاری به کمیته تخصصی، تصمیم گیری می کند. بررسی تدوین یک موضوع استاندارد در کمیته تخصصی انجام و نهایتاً کمیسیون کدکس تدوین موضوع پیشنهاد شده را تایید و تصویب می کند.

مرحله ۲: دبیرخانه کدکس بین المللی، موضوعات پیشنهاد شده را به ترتیب اولویت قرار می دهد.

مرحله ۳: پیش نویس استاندارد پیشنهاد شده به کشورها و سازمان های بین المللی عضو، برای ارائه پیشنهادات ارسال می گردد.

مرحله ۴: دبیرخانه پیشنهادات را به کمیته تخصصی جهت بررسی و تجدیدنظر ممکن بر پیش نویس، ارجاع می دهد.

مرحله ۵: موضوع پیش نویس استاندارد پیشنهاد شده از دبیرخانه برای تصویب پیش نویس استاندارد، فرستاده می شود.

مرحله ۶: پیش نویس استاندارد مجدداً به کشورها و سازمان های بین المللی عضو برای ارائه پیشنهادات نهایی ارسال می شود.

مرحله ۷: دبیرخانه پیشنهادات را به کمیته تخصصی ارجاع می دهد.

مرحله ۸: پیش نویس استاندارد توسط دبیرخانه کدکس بین المللی به کمیسیون جهت تصویب نهایی به عنوان استاندارد کدکس، ارائه می شود.

روش اجرایی ۵ مرحله ای سریع برای تدوین استانداردهای کدکس راهنماها و متون مربوطه:

مرحله ۱: برای تدوین یک استاندارد، پس از کسب رای دوم سوم آرا کمیسیون به روش سریع و واگذاری کار به کمیته تخصصی تصمیم گیری می شود.

مرحله ۲: دبیرخانه کدکس بین المللی استانداردهای پیشنهاد شده را به ترتیب اولویت قرار می دهد.

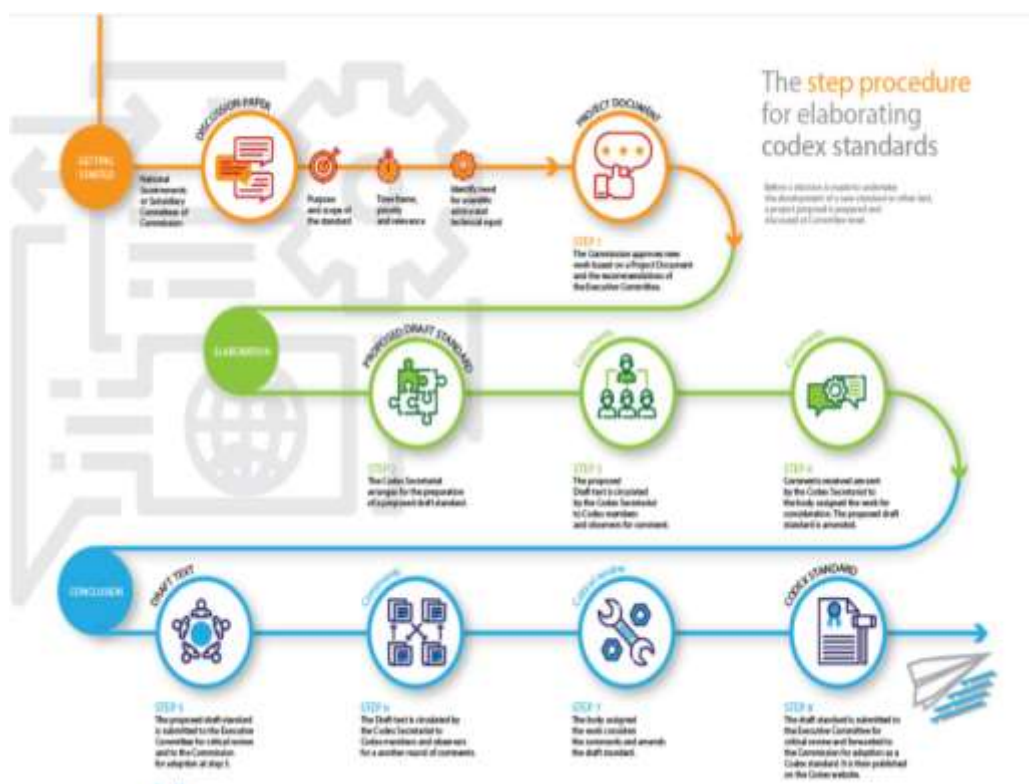
مرحله ۳: پیش نویس استاندارد پیشنهاد شده به کشورها و سازمان های بین المللی عضو برای ارائه پیشنهادات ارسال می گردد.

*زمانی که موضوع استاندارد در فرآیند سریع قرار دارد، باید به اعضای کمیسیون و سازمان های بین المللی عضو ذینفع اطلاع داده شود.

مرحله ۴: دبیرخانه پیشنهادات و اصلاحات پیشنهادی را به کمیته تخصصی جهت بررسی و تجدیدنظر ممکن بر پیش نویس ارجاع می دهد.

مرحله ۵: موضوع پیش نویس استاندارد پیشنهاد شده برای تدوین به روش سریع باید برای اعضا و سازمان های بین المللی عضو جهت تصویب استاندارد کدکس توسط دبیرخانه ارسال ونهایتا به کمیسیون جهت تصویب نهایی به عنوان استاندارد کدکس، ارائه گردد.

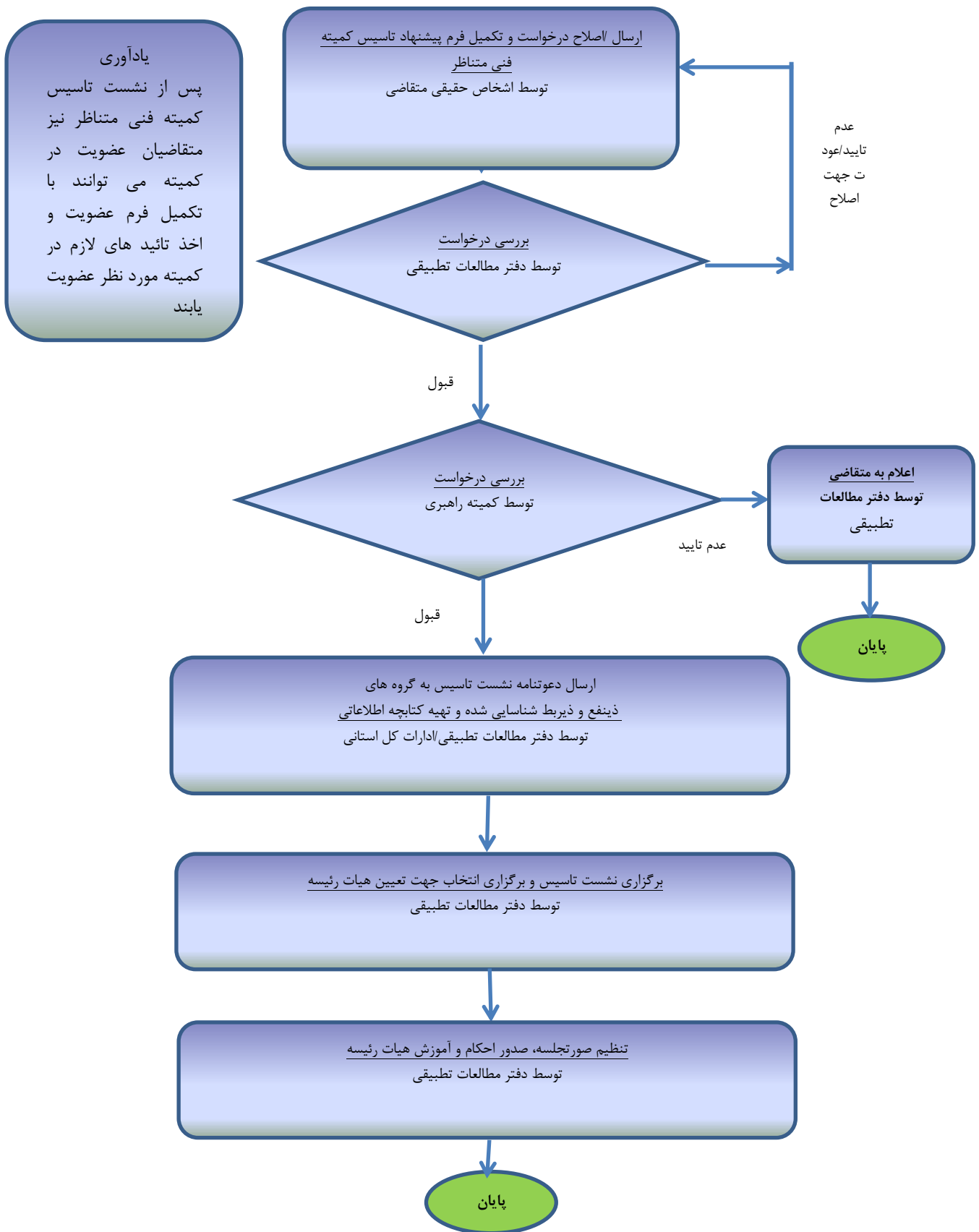
مراحل تدوین استانداردهای CODEX، طبق شکل ۶ می باشد.

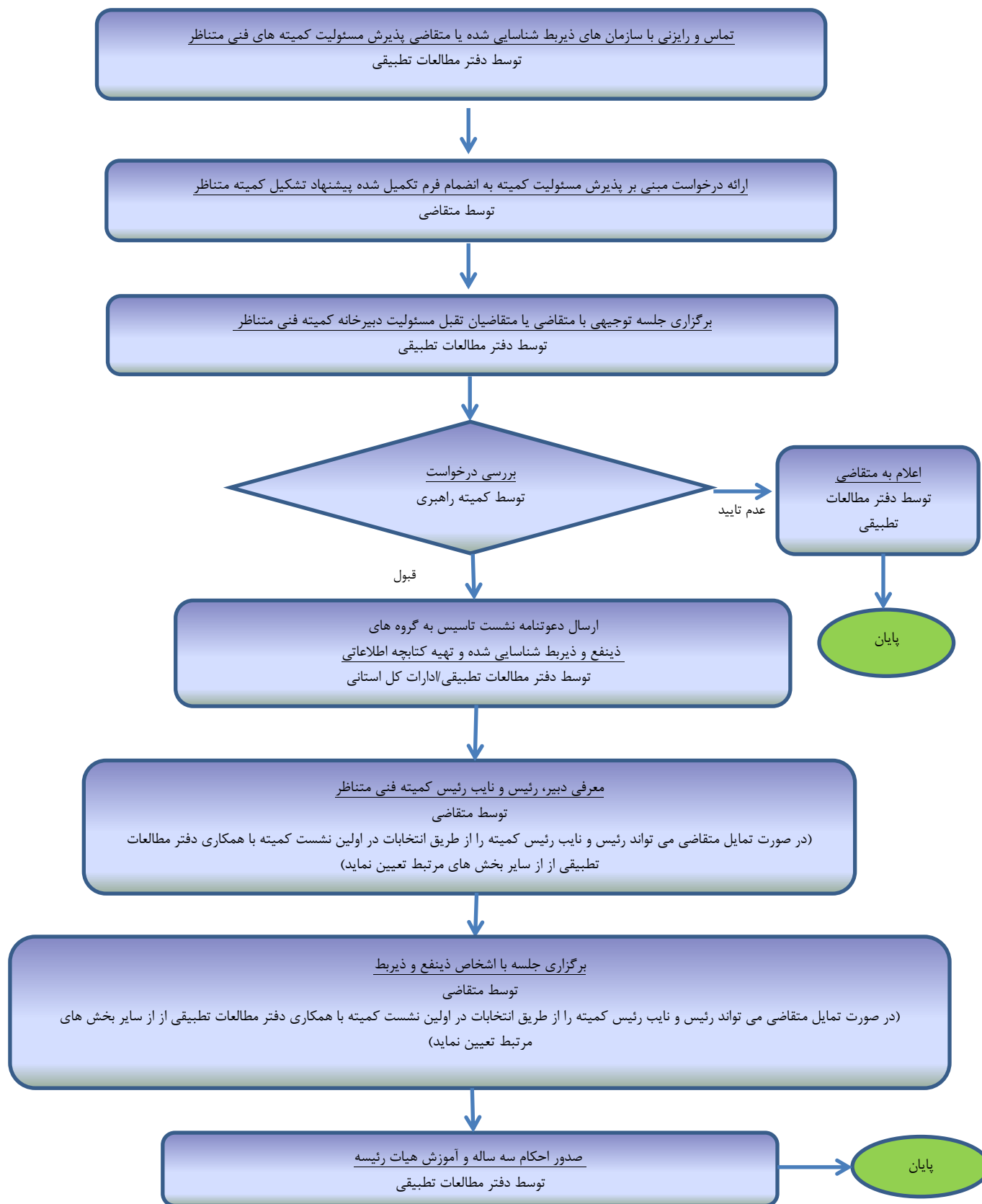
شکل ۶- فلوچارت روش ۸ مرحله ای برای تدوین استانداردهای کدکس، راهنماها و متون مربوطه

پیوست ۱- گردش کار تاسیس کمیته های فنی مناظر

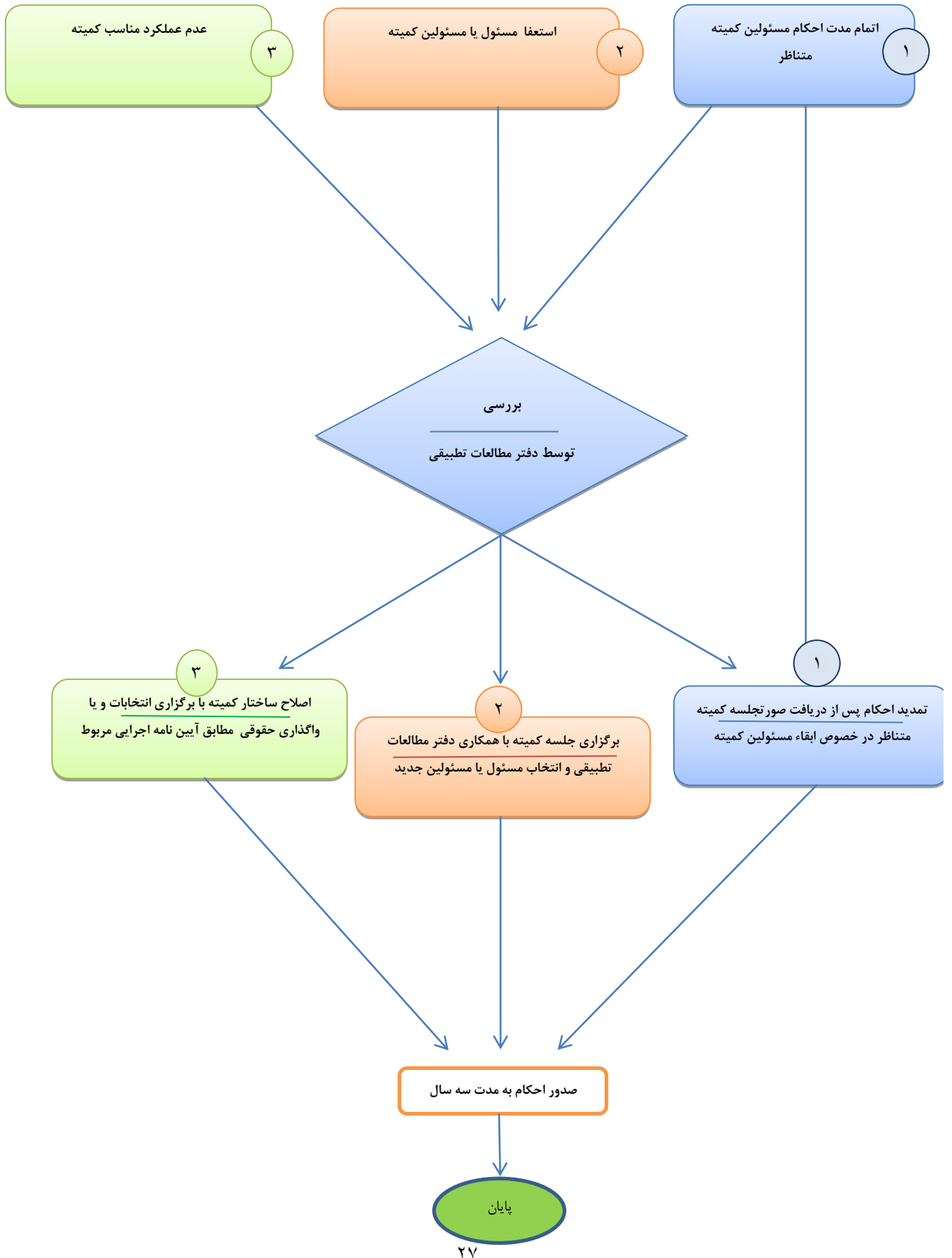
الف- روش انتخابی

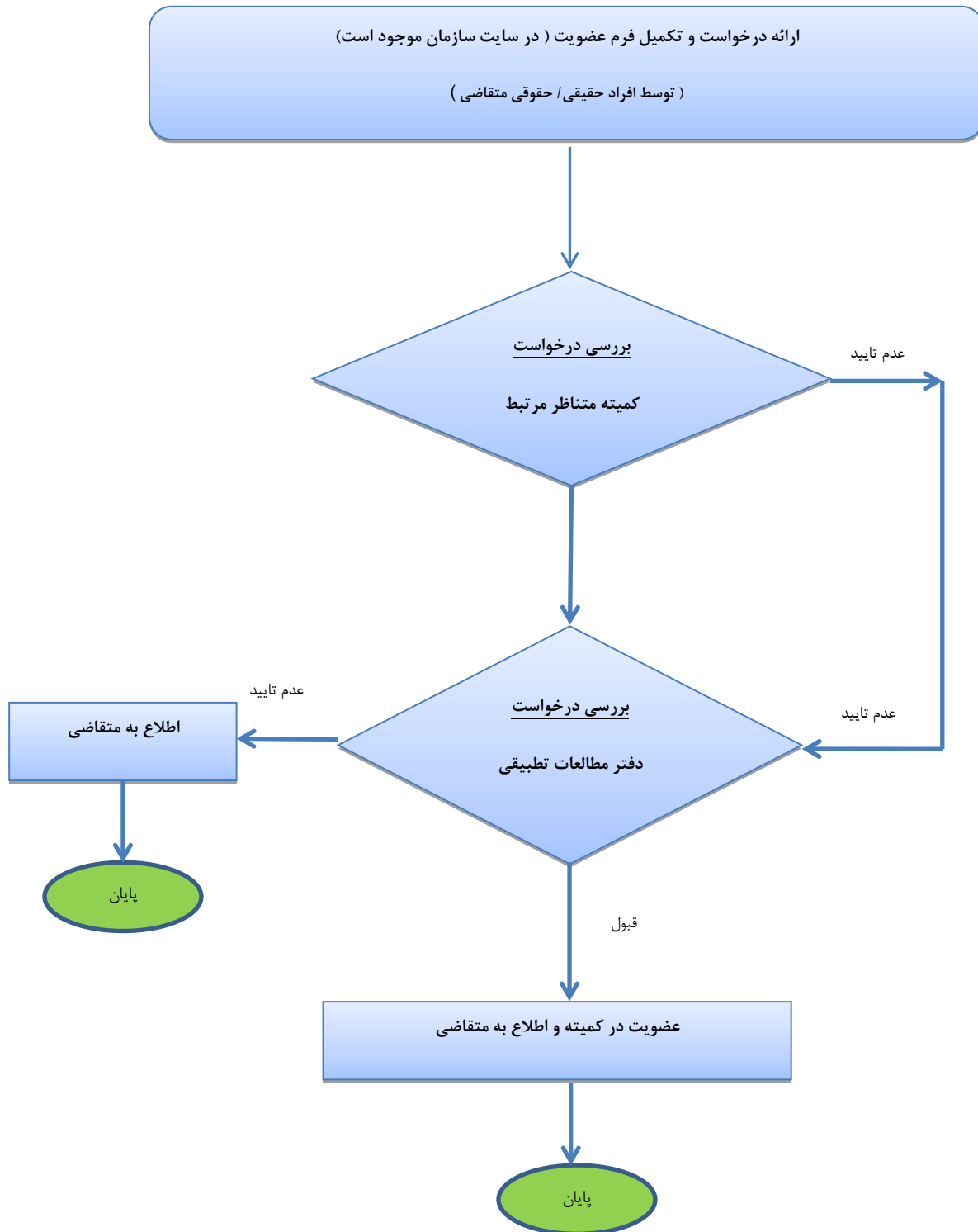
ب) روش انتصابی

پیوست ۲- گردش کار ترمیم ساختار کمیته های فنی متناظر

پیوست ۳- فرایند عضویت در کمیته متناظر

پیوست ۴- فرم عضویت در کمیته های فنی متناظر

فرم درخواست عضویت در کمیته متناظر

ISO IEC CODEX OIML SMIIC

☐ عضو حقیقی	☐ نماینده عضوحقوقی
<p>نام : نام خانوادگی: نام پدر :</p> <p>تاریخ تولد : شماره شناسنامه : محل صدور :</p> <p>شماره کارت ملی :</p> <p>مدرک و رشته تحصیلی:</p> <p>سال و محل دریافت مدرک تحصیلی :</p> <p>سمت و محل اشتغال :</p>	<p>نام : نام خانوادگی:</p> <p>نام پدر : تاریخ تولد:</p> <p>محل صدور : شماره کارت ملی :</p> <p>مدرک و رشته تحصیلی:</p> <p>سال و محل دریافت مدرک تحصیلی :</p> <p>نام کامل سازمان متبوع :</p> <p>نوع سازمان : زمینه فعالیت :</p> <p>نام و نام خانوادگی بالاترین مقام مسئول :</p> <p>* ارائه معرفی نامه رسمی برای نماینده معرفی شده الزامی می باشد</p>
<p>تلفن : تلفن همراه : دورنگار:</p> <p>نشانی پست الکترونیکی : صندوق پستی یا کد پستی ۱۰ رقمی :</p> <p>نشانی پستی:</p>	
<p>سوابق کاری و تخصصی:</p>	
<p>سوابق مشارکت در تدوین استاندارد های ملی و بین المللی:</p>	
<p>تمایل به مشارکت در کمیته فنی/فرعی</p>	

امضاء متقاضی

پیوست ۵- فرم پیشنهاد تدوین استانداردهای بین المللی OIML و توضیحات مربوطه

Proposal for a new project

Within: TC SC

Date:

Proposer(s):

Proposed convener(s):

Type of proposed publication:

New

Revised

Recommendation

Document

Vocabulary

Guide

Title of proposed publication:

Terms of reference of the project, including detailed time frame (approximate dates by which e.g. 1WD, 1CD, FD and project completion are expected – see also explanation in 6.2):

Why should the OIML develop this publication?

Countries known to regulate or to be intending to regulate this subject, if applicable:

Relevant associated OIML publications:

List of appropriate liaisons and their work related to this proposed project (include supporting documentation as necessary and reference it here):

پیوست ۶- فرم پیشنهاد تدوین استانداردهای بین المللی CODEX

Proposal for new work or revision of a Codex standard
Title of standard:
The purposes and the scope of the standard:
Its relevance and timeliness:
The main aspects to be covered:
An assessment against the Criteria for the establishment of work priorities:
Relevance to the Codex strategic objectives:
Information on the relation between the proposal and other existing Codex documents:
Identification of any requirement for and availability of expert scientific advice:
Identification of any need for technical input to the standard from external bodies so that this can be planned for:
The proposed time-line for completion of the new work, including the start date, the proposed date for adoption at Step 5, and the proposed date for adoption by the Commission; the time frame for developing a standard should not normally exceed five years:
Name of the Proposer (include contact information)